

Motion till riksdagen

1988/89:N360

av Kent Carlsson och Anneli Hulthén (båda s)

Förbud mot import av tropiskt timmer

Förstörelsen av de tropiska skogarna är ett av vår tids mest allvarliga miljöproblem. Snabba och kraftfulla åtgärder är motiverade både av den hastighet, med vilken förstörelsen fortgår och givetvis de konsekvenser den för med sig.

Tropiska skogar, i synnerhet regnskogar, har stor biomassa per ytenhet och binder således upp en stor mängd av grundämnet kol. När skogen förstörs frigörs det bundna kolet till atmosfären i form av koldioxid. Detta bidrar till den s.k. växthuseffekten. Vilken betydelse skogsskövlingen har för koldioxidökningen i atmosfären jämfört med den andra huvudorsaken till denna ökning, förbränning av fossila bränslen, är oklart. Olika experter har angett skogsskövlingens andel till mellan 17 och 33 procent.

Skövlingen av tropiska skogar kan också ge upphov till störningar av de atmosfäriska luftströmmarna. Detta kan i sin tur leda till förändrat nederbördsmönster och även ändrat temperaturmönster. I Sverige kan det t.ex. mycket väl bli kallare även om medeltemperaturen globalt sett höjs. Klimatförändringar kan ha mycket allvarliga konsekvenser för vår välfärd. Inte minst jordbruksproduktionen är sårbar. Att förhindra klimatrubbingar bör därför ha hög prioritet.

Tropiska skogar är mycket artrika. Här finns över hälften av jordens djur- och växtarter. När dessa skogar förstörs utrotas alltså en ansevärd del av jordens alla arter. Många produkter som vi använder här i Sverige har sitt ursprung i tropiska skogar. Tekniska produkter som gummi, rotting och balsaträ. Kryddor och smakämnen som kanel, ingefära och vanilj. Många frukter och t.o.m. vår vanliga höna, kommer ursprungligen från tropiska skogar. Ungefär en fjärdedel av våra mediciner har också sitt ursprung i tropiska skogar. De tillverkas visserligen nu ofta på syntetisk väg, men det kan man göra tack vare att man funnit aktiva substanser i tropiska växter som man sedan lärt sig att syntetisera. Kinin, curare, cortison är bara några exempel på preparat som härstammar från tropiska skogar. Vi vet inte i dag vilken nytta vi kan ha i framtiden av de arter som finns i dessa skogar. Många arter är inte ens kända av vetenskapen. Att bevara genetisk mångfald är att bevara framtida möjligheter.

Skövlingen av de tropiska skogarna har många olika orsaker. En av de viktigaste är timmerutvinningen. Timmeravverkningen sker ofta selektivt. Man avverkar endast arter och dimensioner med marknadsvärde. Vanligen tas mellan 5 och 20 procent av virkesförrådet ut. I processen brukar dock upp till två tredjedelar av kvarvarande träd skadas ohjälpligt. Bulldozerspår och

upplag kan täcka upp till 30 procent av markytan. Detta, samt det täta nätet av skogsbilvägar, ger upphov till markpackning, erosion och näringsförluster. Markens produktionsförmåga och därmed kolbindande kapacitet skadas för lång tid framåt. Den del av marken som inte är för allvarligt skadad täcks snabbt av sekundärskog. Denna har dock betydligt lägre biomassa och många växt- och djurarter har försvunnit. Avverkningarna sker oftast enligt principen maximal vinst på minimal tid. Långsiktiga skogsvårdsåtgärder praktiseras inte. Avverkningarna åtföljs oftast av en fullständig förstörelse av återstoden av skogen, då den tas i bruk av svedjejordbrukare. Dessa kommer in på de av skogsbruket öppnade vägarna.

Det finns ytterst få exempel på uthållig produktion av tropiskt timmer. I Burma, Thailand och Indonesien finns teakplantager som kan betraktas som uthålliga. Malaysias gummiplantager ger även gummiträ, vilket också kan anses som uthålligt producerat. I Peru förekommer det att indianer planterar träd tillsammans med sina jordbruksgrödor för att kunna skörda timret när de återigen ska röja marken och odla upp efter några årtionden i träda.

På flera håll i världen förekommer försök i ITTO:s (International Tropical Timber Organization) regi med syfte att utveckla uthålliga skogsbruksmetoder i naturlig tropisk skog. Dessa metoder har dock dåliga utsikter att gå från försöksstadiet till att tillämpas i större skala inom de närmaste decennierna, såvida det inte skapas ekonomiska förutsättningar för dem så att de kan konkurrera med de nu tillämpade kortsiktiga, destruktiva och billiga timmerutvinningsmetoderna.

Västafrika var det område som först kom att leverera tropiskt timmer till Europa i större skala. Flera av länderna där är nu till övervägande del avskogade. I Filippinerna och Centralamerika är avskogningen också långt gången. Malaysia, som är världens största exportör av tropiskt timmer, var för bara några decennier sedan huvudsakligen täckt av primär regnskog men den avverkas nu i sådan takt att den i princip beräknas vara slut om något decennium. En del trädslag har exploaterats så hårt att t.o.m. själva trädslagen numera betraktas som utrotningshotade arter. Dit hör t.ex. välkända trädslag som ebenholts och jakaranda.

Sverige importerade 1987 från tropiska länder 18 485 m³ rundvirke och sågat virke samt 4 311 ton faner och plywood. Detta motsvarar uppskattningsvis en yta av 15–30 km² påverkad tropisk skog. Därtill kommer import av tropiskt timmer från mellanhandsländer som Singapore och Taiwan.

Den största leverantören av rundvirke och sågat virke till Sverige är Elfenbenskusten som 1980 endast hade kvar en tredjedel av sin ursprungliga skogsareal. Av denna tredjedel var endast 6 procent primärskog, resten var degraderad skog. Landets totala skogsareal minskade då med 6,5 procent per år. Faner och plywood importerar vi främst från Indonesien. Andra stora leverantörer är bl.a. Burma, Kongo, Gabon, Malaysia och Brasilien. Dessutom importerar vi färdiga produkter tillverkade av tropiskt trä, t.ex. möbler.

Genom att importera virke från tropiska skogar, så gott som alltid från icke uthålliga källor, bidrar Sverige till uttömmande inte bara av timmerresurserna utan också av genetiska resurser och bidrar till att rubba det globala klimatsystemet. Därmed skapar vi allvarliga hot mot vår hälsa och vårt

välstånd. Sverige bör därför upphöra att importera tropiskt timmer som inte producerats på ett acceptabelt sätt och införa ett importförbud för tropiskt trä, d.v.s. rundvirke, sågat virke, faner och plywood och färdiga produkter tillverkade av tropiskt trä.

De kriterier som bör användas för att avgöra om timmerproduktionen ska betraktas som acceptabel är följande:

- Timmerproduktionen ska i sig vara uthållig.
- Den får inte bidra till allvarliga rubbningar av världsklimatet.
- Den får inte innebära allvarlig förlust av genetisk mångfald.

Man kan inte bara se till just det ställe där träden har fällt. En plantage kan vara uthållig vad gäller timmerproduktion, men är ofrånkomligt mer artfattig än en primärskog. Likafullt kan det anses acceptabelt att importera timmer från en plantage i ett land där en erforderlig arealskog avsatts i reservat för att bevara genetiska resurser. Man bör också kunna acceptera import från ett bolag som använder skonsamma och uthålliga avverkningsmetoder och som avsatt interna reservat i tillräcklig omfattning.

Regeringen eller av regeringen utsedd myndighet bör kunna ge dispens för import av tropiskt timmer producerat och utvunnet på ett enligt ovanstående kriterier acceptabelt sätt vilket skulle göra sådant mer ekonomiskt konkurrenskraftigt gentemot timmer utvunnet med kortsiktiga och destruktiva metoder. I synnerhet om fler länder följde vårt exempel. Därmed skulle man främja såväl uthållig virkesproduktion som bevarandet av genetiska resurser och det globala klimatet.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär förslag om lagstiftning med förbud mot import av tropiskt trä eller förädlade produkter därav,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vadi motionen anförts om Sveriges agerande i internationella organ i vad avser skogsbrukssystem i områden med tropiska skogar¹].

Stockholm den 25 januari 1989

Kent Carlsson (s)

Anneli Hulthén (s)